

УДК 366 : 353.2 : 35.072

Корольков В.В.¹, Грошева Ю.В.²

¹ канд.економ.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУЗ-312м НУ «Запорізька політехніка»

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО КОМУНАЛЬНОЇ УСТАНОВИ «ЗАПОРІЗЬКЕ ОБЛАСНЕ БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ» В УМОВАХ ВІЙНИ

Публічно-приватне партнерство (ППП) є доцільним для розвитку та забезпечення стабільного функціонування суспільно значущих об'єктів, експлуатація яких потребує значних бюджетних коштів [1]. Саме таким об'єктом є комунальна установа (КУ) «Запорізьке обласне бюро судово-медичної експертизи (СМЕ)» Запорізької обласної ради (ЗОР).

КУ «Запорізьке обласне бюро СМЕ» ЗОР є єдиною в Запорізькій області спеціалізованою судово-медичною експертною установою та забезпечує виконання всього обсягу судово-медичних експертиз, що призначаються правоохоронними органами та судами Запорізької області. Бюро є бюджетною установою, основними джерелами фінансування якої є кошти, що виділяються з обласного та державного бюджетів.

На сьогоднішній день, Бюро обслуговує населення міста Запоріжжя, Запорізького району та частково Пологівського району. До початку військової агресії в Україні міжрайонні підрозділи Бюро обслуговували населення всієї Запорізької області. Наразі, внаслідок російської військової агресії, Запорізька область окупована загарбниками, що унеможливило здійснення діяльності Бюро на цих територіях.

Разом із тим, установа має певні проблеми, пов'язані насамперед із застарілою та недостатньою матеріально-технічною базою. Перш за все це стосується неможливості використання високотехнологічних (і водночас, на жаль, високовартісних) методів дослідження, що відповідають сучасним стандартам проведення якісних експертиз.

На теперішній час значну частину обсягу експертного навантаження установи складає виконання судово-медичних експертиз, призначених у відповідних кримінальних провадженнях з розслідування воєнних злочинів та злочинів проти людяності, щодо цивільних осіб та військовослужбовців, які загинули або отримали травми на території Запорізької області у зв'язку із збройною агресією проти України. Особливої уваги та максимального задіяння експертного потенціалу бюро потребують випадки із масовою загибеллю людей, зокрема внаслідок терористичних ракетних та артилерійських обстрілів житлових кварталів міста Запоріжжя та інших населених пунктів Запорізької області.

Зважаючи на особливості сучасних бойових дій, характеристики основних уражуючих факторів (вибухова травма, дія високої температури), що зумовлюють зазвичай вкрай великий обсяг пошкоджень тіл загиблих, на теперішній час є актуальним та затребуваним комплекс експертних досліджень з ідентифікації тіл (останків) загиблих.

Невід'ємним етапом ідентифікації тіл загиблих осіб на сьогодні є генетична ідентифікація на основі результатів дослідження ДНК. Враховуючи наявність значних руйнувань тіла (останків) внаслідок масштабних травматичних та посмертних змін, у досить значному відсотку випадків ДНК-дослідження фактично є єдиним можливим методом ідентифікації особи загиблого.

Оскільки КУ «Запорізьке обласне бюро СМЕ» ЗОР не має відповідного обладнання, експертизи пов'язані з дослідженням ДНК виконуються в інших експертних установах (в тому числі – в інших регіонах України), які і так вже мають вкрай високе навантаження. Враховуючи також необхідність пересилання біологічного матеріалу, все це ускладнює та значно уповільнює процес ідентифікації загиблих осіб, інколи навіть до декількох місяців та більше. Наслідком цього є негативний соціальний ефект, коли рідні та близькі загиблих вимушені довго очікувати результати ДНК-експертизи, без яких неможливо ідентифікувати тіло, не мають можливості оформити відповідні документи та здійснити поховання. Навіть, якщо родичі впізнають тіло померлого, але без істотних доказів ДНК-експертизи, вони все одно не можуть розпочати процес поховання і це спричинює їм ще більші страждання. Створення та оснащення в КУ «Запорізьке обласне бюро СМЕ» ЗОР ДНК-лабораторії допомогло б скоротити терміни проведення ідентифікації тіл (останків), терміни та витрати на зберігання тіл, знизити можливе соціальне напруження.

Іншим проблемним питанням діяльності бюро є стале зростання кількості токсикологічних досліджень біологічного матеріалу з тіл померлих людей, зокрема на лікарські засоби, та наркотичні і психотропні речовини. Наприклад, за останній рік кількість таких досліджень збільшилася вдвічі, але ж частка позитивних результатів експертиз складає лише 6,5%.

Неможливість визначення таких токсичних речовин є дуже небезпечною, у зв'язку зі зростанням використання ліків та інших хімічних сполук в різноманітних злочинах, випадків масових отруєнь фальсифікованим алкоголем, продуктами горіння на пожежах, тощо.

Шляхом вирішення цієї проблеми є впровадження методів газово-хроматографічної мас-спектрометрії (GC-MS) і рідинно-хроматографічної мас-спектрометрії (LC-MS/MS), що потребує оснащення бюро комплексом відповідного аналітичного обладнання - газовим хроматографом з маселективним детектором (наприклад комплекс хроматомас-спектрографії типу Agilent 7890B/5977B Inert Plus, або аналогічний).

На жаль, заплановані на сьогодні обсяги бюджетного фінансування КУ «Запорізьке обласне бюро СМЕ» ЗОР не передбачають можливості найближчим часом самостійно вирішити окреслені вище актуальні проблеми щодо матеріально-технічної бази установи, зокрема придбання комплексів обладнання для оснащення ДНК-лабораторії та комплексу хроматомас-спектрографії.

Адміністрація КУ постійно звертається з письмовими запитами щодо виділення коштів на придбання вищезазначеного обладнання до Департаменту охорони здоров'я Запорізької обласної ради. Але, в сучасних мовах Запорізька обласна рада не має достатніх повноважень приймати рішення щодо розподілу коштів без погодження голови Запорізької військової адміністрації.

Бюро постійно веде співпрацю з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста щодо поліпшення матеріально-технічної бази бюро. На даний момент бюро судово-медичної установи знаходиться напередодні істотних змін, які зазнають всі бюро по країні у зв'язку з розробкою нового законодавства щодо діяльності судово-медичної системи України. Про ці зміни знають також і міжнародні організації, у тому числі «Червоний Хрест», який жваво приймає участь в обговоренні процесів підтримки діючих бюро. Запорізьким бюро до Міністерства охорони здоров'я задалегідь вже було запропоновано план розвитку судово-медичної допомоги з урахуванням пропозицій від представників Міжнародного Комітету Червоного Хреста.

На теперішній час, однією з проблемних питань є відсутність нормативно-правової бази (постанов КМУ, Наказів МОЗу, рішень органів місцевого самоврядування) стосовно запланованих змін на рівні держави. І тому, вся служба України знаходиться в режимі очікування; єдине, що можна офіційно робити – це вести листування, заручатися допомогою, укладати декларації зі всіма зацікавленими в розвитку Запорізького бюро судово-медичної експертизи структурами. Ймовірно, всі нормативні документи можна буде вивчати у другому півріччі 2023 року, враховуючи що над їх проектами йде опрацювання компетентними органами, ще до початку військової агресії російської федерації проти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бородієнко О. В. Публічно-приватне партнерство закладів професійної освіти: практичний посібник / О. В. Бородієнко ; за заг. ред. В. О. Радкевич.. — Біла Церква: Видавець Пшонківський О. В., 2020.- 302 с.